

Conceptual and Methodical Analysis of Scientific Studies in School Management

Serdar BOZAN, Mardin Artuklu University, ORCID ID: 0000-0002-1677-4727
Sevim ÖZTÜRK, İnönü University, ORCID ID: 0000-0002-1436-103X

Abstract

In this research, it is aimed to analyze the scientific studies in the field of selecting, training, and developing school administrators in Turkey between the years 1999-2020 from a conceptual and methodological point of view. This research is a descriptive research and was carried out using the document-document analysis technique, one of the qualitative research methods. Within the scope of the research, a total of 127 studies, including 29 theses, 77 articles, 19 papers, and 2 reports, published between 1999 and 2020, were analyzed. Studies were accessed using the Google search engine, Google Scholar search engine, YÖK National Thesis Center, Dergipark, Researchgate, and EBSCOhost databases. The scientific researches reached were examined in terms of conceptual and methodological aspects. The data obtained were interpreted by presenting them in tables based on percentages and frequencies. According to the findings of the research; It has been seen that studies on selecting, training, and developing school administrators have been the subject of more research in recent years. It has been determined that the subject of the research is mostly selection and breeding. It has been seen that the aim of evaluating the views on selecting, training, and assigning school administrators among the aims of the study has come to the fore. It has been determined that different journals are preferred in publishing the articles. It has been observed that theses have been studied in different universities. It was observed that the majority of the researchers were male. Qualitative methods are used more in scientific studies; document analysis as a data collection tool; It was seen that purposive sampling method was used more in the selection of the sample/study group. It was observed that school administrators and teachers were preferred more as the sample/study group. When the studies carried out in the last 21 years in the field of selection, training and development of school administrators are examined, it can be said that there is no change in this issue and that the problems related to selecting, training and developing school administrators repeat as a vicious circle.

Keywords: analysis, method, school administrator

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 24, No 1, 2023
pp. 400-419
DOI
10.17679/inuefd.1145596

Article Type
Review Article

Received
19.07.2022

Accepted
19.04.2023

Suggested Citation

Bozan, S. & Öztürk, S. (2023). Conceptual and methodical analysis of scientific studies in school management. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(1), 400-419. DOI: 10.17679/inuefd.1145596

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The problems experienced in the selection, training, and development of school administrators in the Turkish education system make this subject a preferred research topic and cause many studies on this subject. While the contribution of many studies to the field and researchers is of great importance, it is equally important to classify these studies within certain periods and to make comparative evaluations on the results of the research (Selçuk et al., 2014). Examining and organizing the studies carried out in a field at regular intervals not only contributes to the determination of the trends in this field but also guides the researchers who will work in this field (Cohen et al., 2007). In this context, it is thought that examining the opinions put forward as a result of scientific researches on selecting, training and developing school administrators is important in terms of determining the trends regarding the opinions presented, as well as being a guide for scientists who will carry out studies in this field.

Purpose

In this research, it is aimed to descriptively examine the scientific studies in the field of selecting, training, and developing school administrators in Turkey between the years 1999-2020 in terms of subject and method. In this context, school administration; It has been examined in the context of the following questions within the framework of the main themes of recruitment, training, development, and school management;

Scientific studies on selection, training and development in school management;

1. What is the year, purpose, subject, place of publication or presentation, university or institute where theses are published?

2. What are the method, sample, and data collection techniques of the study and the reason for being the subject of the research??

Method

This research, which aims to analyze the changes in the selection, training, and development of school administrators in Turkey between the years 1999-2020, is descriptive. Document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used in the research.

The data of the research were obtained from the scientific studies conducted between 1999-2020 with the document analysis technique. The obtained data were subjected to content analysis and descriptive analysis. Studies; Thesis was categorized as article, paper, and research report.

Findings

In the analyzes made according to the results obtained from the research findings, it was determined that the researches on the field of school administration increased from 1999 to 2020. It has been observed that the studies generally intensified in 2015, 2018 and 2019.

Considering the results regarding the purpose of the studies; It has been concluded that the researches are mostly aimed at evaluating the views on selecting, training and appointing school administrators, determining national standards in selecting and appointing

school administrators, examining the duties, authorities and responsibilities of school principals, and evaluating the regulations regarding school administration. In the results of the studies on the subject distribution, it was seen that the studies on selecting school administrators and training school administrators were carried out at similar rates, and the studies on developing school administrators were much less in the general rate.

Among the examined studies, theses were generally prepared in social sciences and educational sciences institutes, and the articles were published in 41 different journals, among which "Journal of Educational Administration in Theory and Practice", "Milli Eğitim Dergisi" and "Pamukkale University Journal of Education Faculty" stand out in terms of publication density. It has been determined that researchers mostly prefer indexed journals for publication. In the presentation of the papers, symposiums, national and international congresses and international forums were preferred, but it was determined that the intensity was realized in international symposiums.

4 of the theses examined are "doctorate" and 25 of them are "master's" theses. These theses have been prepared in 20 different universities. It was determined that they were at Okan, Firat, Marmara and Istanbul Sabahattin Zaim Universities.

According to another finding of the study, the studies were generally carried out by male researchers; in determining the sample; It was determined that the sampling method for maximum diversity was used more for qualitative studies and the random sampling method was used more for quantitative studies.

Despite the fact that different sample groups were studied in the studies, it was observed that school administrators and teachers were mostly involved as participants, and related groups such as academicians, union administrators, and education inspectors were less involved.

Discussion & Conclusion

Based on these findings and results; Considering the findings and results, which are persistently emphasized and constantly repeated in the scientific studies conducted in the last 20 years, reflecting these results to the field of practice, making school management a profession of specialization as stated in the researches, each stage from selection to training, assignment to evaluation according to certain merit criteria. realization should be provided. Again, in this context, studies that examine the relationship between the findings and results of scientific studies conducted in the specified period and legal regulations in practice can also be conducted.

Okul Yöneticiliği Alanında Yapılan Bilimsel Çalışmaların Kavramsal ve Yöntemsel Analizi

Serdar BOZAN, Mardin Artuklu Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-1677-4727
Sevim ÖZTÜRK, İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-1436-103X

Öz

Bu araştırmada, 1999-2020 yılları arasında Türkiye’de okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirme alanında yapılan bilimsel çalışmaların kavramsal ve yöntemsel açıdan analizi amaçlanmaktadır. Bu araştırma betimsel bir araştırma olup, nitel araştırma yöntemlerinden belge-doküman inceleme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında 1999-2020 yılları arasında yayınlanmış olan 29 tez, 77 makale, 19 bildiri, 2 rapor olmak üzere toplam 127 çalışma analiz edilmiştir. Çalışmalara, Google arama motoru, Google Akademik arama motoru, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Dergipark, Researchgate ve EBSCOhost veri tabanları kullanılarak ulaşılmıştır. Ulaşılan bilimsel araştırmalar kavramsal ve yöntemsel açıdan incelenmiştir. Elde edilen veriler yüzde ve frekanslara dayalı bir şekilde tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirmeye ilişkin çalışmaların son yıllarda daha fazla araştırma konusu olduğu görülmüştür. Araştırmanın konusu olarak daha çok seçme ve yetiştirme konularının ele alındığı tespit edilmiştir. Çalışma amaçları içerisinde okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve atamaya ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi amacının ön plana çıktığı görülmüştür. Makalelerin yayımlanmasında farklı dergilerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Tezlerin farklı üniversitelerde çalışıldığı görülmüştür. Araştırmacıların çoğunluğunun erkek olduğu görülmüştür. Bilimsel çalışmalarda nitel yöntemlerin daha fazla kullanıldığı; veri toplama aracı olarak belge doküman incelemesinin; örneklem/çalışma grubu seçiminde amaçlı örnekleme yönteminin daha fazla kullanıldığı görülmüştür. Örneklem/çalışma grubu olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirme alanında son 21 yıllık süreç içerisinde gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, bu konuda oluşagelen herhangi bir değişimden bahsedilemeyeceği gibi, okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirmeye ilişkin sorunların bir kısır döngü şeklinde tekrarladığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: analiz, yöntem, okul yöneticisi

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 24, Sayı 1, 2023
ss. 400-419

DOI
10.17679/inuefd.1145596

Makale Türü
Derleme Makalesi

Gönderim Tarihi
19.07.2022

Kabul Tarihi
19.04.2023

Önerilen Atıf

Bozan, S. & Öztürk, S. (2023). Okul yöneticiliği alanında yapılan çalışmaların kavramsal ve yöntemsel analizi. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 400-419. DOI: 10.17679/inuefd.1145596

Okul Yöneticiliği Alanında Yapılan Bilimsel Çalışmaların Kavramsal ve Yöntemsel Analizi

Örgütlerde belirlenen amaçları gerçekleştirebilmek için planlama, örgütleme, yönlendirme ve denetim süreçleri aracılığı ile kaynakların koordineli bir şekilde kullanılmasını ifade eden yönetim, geçmişten günümüze değişimler geçirerek ulaşmıştır. Özellikle geleneksel yönetim anlayışları sanayi devrimi ve teknolojinin gelişmesi ile beraber ihtiyaçlara cevap verememesi nedeniyle önemini yitirmiş, yirminci yüzyıldan itibaren yeni yönetim anlayışları gelişmeye başlamıştır (Memduhoğlu, 2017).

Eğitim yönetimi alanında yapılan bilimsel çalışmalar, eğitim yöneticiliğine ilişkin bakış açısını değiştirerek, eğitim yöneticiliğinin bir meslek/uzmanlık alanı olarak tanınmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, eğitim yönetiminin daha dar ve özel bir alanda uygulaması sayılan okul yöneticiliği konusunda yapılan bilimsel çalışmalar da, okul yöneticisinin okul başarısı üzerindeki etkisini ortaya çıkararak, dikkatlerin okul yöneticiliği üzerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur (Darling-Hammond vd. 2007; Memduhoğlu, 2007; Moos vd. 2011; Şişman, 2012).

Yine yapılan bilimsel çalışma bulgularına dayalı olarak; okul yöneticisinin okul başarısı üzerindeki etkisi, bunun bir uzmanlık mesleği haline getirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda gelişmiş ülkelerin birçoğunda okul yöneticiliği bir meslek, bir uzmanlık alanı olarak kabul edilmektedir. Okul yöneticiliğini bir meslek, bir uzmanlık alanı olarak gören ülkeler; yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör kuruluşlarının desteği ile bu alana ciddi yatırımlar yapmaktadır. Bu ülkelerin başında ABD, İngiltere, Finlandiya ve Japonya gibi ülkelerin geldiği görülmektedir. Okul yöneticisi yetiştirmeye ilişkin çalışmalar; ABD’de Eyaletler Arası Okul Liderleri Lisans Konsorsiyumu (Interstate School Leaders Licensure Consortium-ISLLC), İngiltere’de; Birleşik Krallık Ulusal Okul Müdürleri Standartları (Interstate School Leaders Licensure Consortium -NSFH), Finlandiya’da; Öğretim Nitelikleri Yasası (Teaching Qualifications Act-TQA) standartları çerçevesinde gerçekleştirilmektedir (Huber, 2004; Ministry of Education, Finland, 2007; Värri & Alava, 2005).

Gelişmiş ülkeler okul yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin yoğun çalışmalar içerisindeyken, Türkiye’de de cumhuriyetin kuruluşundan günümüze okul yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin farklı anlayışlar (çıraklık modeli, eğitim bilimleri modeli gibi...) geliştirildiği/benimsendiği görülmektedir. Bu anlayışlardan biri olan ve 1999’da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çok kısa süre uygulanan “Yönetici Atamalarında Bazı Ek Niteliklerin Atamalarda Tercih Nedeni Olarak Kullanılması” uygulaması önemli bir çalışma olarak gösterilebilir. Bu uygulama, eleştirilebilecek yönleri olmasına rağmen okul yöneticilerinin yetiştirilmesi gerekliliğini ortaya koyması yönüyle, ciddi bir girişim sayılabilir. Bu ciddi girişimlere rağmen Türkiye’de okul yöneticisi seçme ve yetiştirmeye ilişkin süreklilik arz edecek politikalara ulaşamamış ve bu durum bilimsel çalışmalarda da bir sorun olarak ortaya konmuştur (Atalay-Mazlum, 2018; Ayril, 2016; Bozkurt & Bellibaş, 2016; Özmen & Kömürlü, 2010; Süngü, 2012; Taş & Önder, 2010).

Türkiye’de okul yöneticiliği, eğitim sistemi içerisinde bir görev olarak ilk defa 1926 yılında çıkarılan 789 sayılı kanunun 12. maddesinde “Maarif hizmetlerinde aslanan muallimlik” şeklinde tanımlanırken, daha sonra 1973 yılında yayımlanan 1739 Sayılı Kanunun 43. maddesinde ise “öğretmenlik devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımların ilkinde

yöneticiliğe hiç vurgu yapılmazken, ikinci tanımda yöneticilik, diğer görevlerle birlikte yürütülen bir statü olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda okul yöneticiliğinin ayrı bir uzmanlık alanı olarak henüz kabul edilmediği görülmektedir.

Oysa günümüzde kapasitesi daha da büyüyen, karmaşıklaşan, yapılan iş ve işlemlerin çeşitlendiği okullarda artık yöneticilik yeterliliğine gereksinim duyulmaktadır. Hala bir uzmanlık mesleği haline getirilmeyen okul yöneticiliği uygulamada bir sorun olarak görülmektedir. Bu sorun alanyazında yer alan birçok bilimsel çalışmayla da (Aslanargun, 2011; Balcı, 2002; 2011; Baş, 2016; Can, 2014; Cemaloğlu, 2005; Dayıoğlu, 2015; Işık, 2013; Keman, 2019; Konan vd. 2017; Okçu, 2011; Öz, 2019; Pelit, 2013; Seçkin, 2019; Türkmenoğlu & Bülbül, 2015; Türkoğlu, 2016; Vural, 2009; Yıldız, 2020) gündeme getirilmekte ve tartışılmaktadır.

Alanyazında ve uygulamadaki bunca çalışmaya ve tartışmaya rağmen okul yöneticiliği alanında istikrarlı bir düzenleme ve uygulamanın olmadığı görülmektedir. Öyle ki eğitim kurumları yöneticiliği konusunda yapılan yasal düzenlemelerin kısa sürelerle değiştirildiği, kapsayıcı olan yönetmeliklerin daraltıldığı ve mevzuat içeriğinin liyakattan uzaklaştığı görülmektedir. Bununla birlikte süreç içerisinde okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirme konusunda farklı uygulamaların ve bu uygulamaları irdeleyen bilimsel çalışmaların yapıldığı da görülmektedir (Çelik, 2002; Korkmaz, 2005; Oyman & Turan, 2014; Özmen 2002; Reçepoğlu & Kılınc, 2014; Şişman & Turan, 2002; Yavaş vd. 2014).

Türk eğitim sistemi içerisinde okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirmeye ilişkin yaşanan sorunlar, bu konuyu tercih edilen bir araştırma konusu haline getirerek bu konuda çok sayıda çalışma yapılmasına neden olmaktadır. Yapılan bu çalışmaların alana ve araştırmacılara yapacağı katkı büyük bir öneme sahip iken, bu çalışmaların belirli periyotlar içerisinde sınıflanması ve araştırma sonuçları üzerinden karşılaştırmalı değerlendirmeler gerçekleştirmek de bir o kadar önemlidir (Selçuk vd. 2014). Bir alanda gerçekleştirilen çalışmaların belli aralıklarla incelenip düzenlenmesi bu alandaki eğilimlerin belirlenmesine katkı sağlamakla birlikte, çalışma yapacak araştırmacılara da rehberlik etmektedir (Cohen vd. 2007). Bu bağlamda okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirmeye ilişkin gerçekleştirilmiş bilimsel araştırmalar sonunda ortaya konan görüşlerin bir arada incelenmesi, ortaya konan görüşlere ilişkin eğilimleri belirlemek açısından önemli olduğu kadar, bu alanda çalışma gerçekleştirecek bilim insanlarına da yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Eğitim alanında son yıllardaki eğilimler bu yöntemlerle belirlenmektedir. Bu yöntemle gerçekleştirilen çalışmaların bir bölümü bilim alanlarıyla, bir bölümü eğitim araştırmaları ile ilişkili olduğu görülürken, bir bölümünün ise araştırma yöntemleri ile ilişkili olduğu görülmektedir (Selçuk vd. 2014).

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, 1999-2020 yılları arasında Türkiye’de okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirme alanında yapılan bilimsel çalışmaların konu ve yöntem açısından betimsel olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda okul yöneticiliği; göreve getirilme, yetiştirme, geliştirme ve okul yöneticiliği ana temaları çerçevesinde aşağıdaki sorular bağlamında incelenmiştir;

Okul yöneticiliğinde seçilme, yetiştirilme ve geliştirme konusunda yapılan bilimsel çalışmaların;

1. Yılı, amacı, konusu, yayımlandığı veya sunulduğu yer, tezlerin yayımlandığı üniversite veya enstitü nedir?
2. Çalışmanın yöntemi, örnekleme, veri toplama teknikleri ve araştırmaya konu olma nedeni nedir?

Yöntem

1999-2020 yılları arasında Türkiye’de okul yöneticilerinin seçilme, yetiştirilme ve geliştirilmesine yönelik olarak yapılan çalışmalarda meydana gelen değişimleri analiz etmeyi amaçlayan bu araştırma betimsel niteliklidir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden belge doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Forster’a (1995) göre doküman incelemesi; dokümanlara ulaşma, orijinalliğin kontrol edilmesi, dokümanların anlaşılması, verilerin analizi ve verilerin kullanılması şeklinde beş aşamada gerçekleştirilir.

Araştırmanın çalışma evrenini, 1999-2020 yılları arasında Türkiye’de okul yöneticilerinin seçilme, yetiştirilme ve geliştirilmesine ilişkin bilimsel çalışmalar oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri, 1999-2020 yılları arasında bu konuda yapılmış bilimsel çalışmalardan, doküman inceleme tekniği ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel analize tabi tutulmuştur. Çalışmalar; tez, makale, bildiri ve araştırma raporu olarak kategorize edilerek incelenmiştir.

Tarama aşaması öncesi “okul yöneticisi atama, okul yöneticisi görevlendirme, okul yöneticisi seçme, okul yöneticisi yetiştirme, okul yöneticisi geliştirme” şeklinde belirlenen anahtar kelimeler kullanılarak tarama gerçekleştirilmiştir. Çalışmalara, Google arama motoru, Google Akademik arama motoru, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Dergipark, Researchgate ve EBSCOhost veri tabanları kullanılarak ulaşılmıştır. Ulaşılan her çalışmanın kaynakça bölümü taranarak farklı çalışmaların olup olmadığı kontrol edilmiştir. Ayrıca aynı isimli araştırma aynı anda bildiri, makale veya tez olarak yayınlanmışsa, aynı verilerin tekrar edilmemesi için öncelikle tezler, daha sonra makaleler tercih edilmiştir. Bu eleme işlemlerinden sonra 29 tez, 77 makale, 19 bildiri, 2 rapor olmak üzere, toplam 127 çalışma üzerinde araştırma yürütülmüştür.

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla, çalışmaların orijinalliği, ulusal ve uluslararası ölçekteki veri tabanları, yayımlandığı dergi ve bildiri kitaplarından incelenerek orijinallikleri kontrol edilmiştir.

Araştırmanın iç geçerliğini artırmak amacıyla araştırma modeli, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin toplanması-analizi ve yorumlanması ayrıntılı bir şekilde belirtilirken, dış geçerliliğini arttırmak için de alan yazında gerçekleştirilen çalışmalar dikkate alınmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler kullanılırken araştırma etiğine dikkat edilmiştir. İncelenen araştırmalardaki veriler çalışmadaki özüne uygun olarak kullanılmıştır.

Araştırmada, bilimsel çalışmalar, tez, makale, bildiri, rapor şeklinde sınıflandırılmıştır. Tezler (T1, T2...), makaleler (M1, M2...), bildiriler (B1, B2...), raporlar (R1, R2...) şeklinde kodlanmıştır. Her bir çalışma belirlenen amaç ve amaca ilişkin oluşturulan sorulara göre incelenmiştir.

Bu araştırma için İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulun'dan 23.08.2021 tarih ve 2021/15-21 sayılı kararı ile etik izin alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulgular bölümünde, 1999-2020 yılları arasında Türkiye'de okul yöneticilerinin seçimi, yetiştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların farklı değişkenler açısından yapılan analizlerine ve elde edilen bulgularına yer verilmektedir. Bu bağlamda sırasıyla; çalışmaların yılı, çalışmaların amacı, çalışmaların konusu, çalışmaların yayımlandıkları/sunuldukları yer, makalelerin yayımlandıkları yer, bildirilerin sunulduğu/yayımlandığı yer, tezlerin yayımlandığı üniversite/enstitü, araştırmacıların cinsiyeti, çalışmaların yöntem ve deseni/modeli, çalışmaların veri toplama araçları, çalışmaların örneklem belirleme yöntemleri ile çalışmaların örneklem grubu açısından araştırma bulgularına yer verilmiştir. Araştırma bulguları, frekans ve yüzdeler şeklinde tablolaştırılmış ve tablo yorumları yapılmıştır.

Tablo 1

Çalışmaların Yayın Yılına İlişkin Analiz Sonuçları

N:127

Çalışma Yılı	Frekans (f)				Yüzdeler (%)			
	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)
1999	-	1	-	-	-	100	-	-
2000	-	5	-	-	-	100	-	-
2001	1	-	-	-	100	-	-	-
2002	-	1	12	-	-	7.7	92.3	-
2003	-	1	-	-	-	100	-	-
2004	1	2	-	-	33.3	66.7	-	-
2005	-	2	-	-	-	100	-	-
2006	1	-	-	-	100	-	-	-
2007	1	1	-	-	50	50	-	-
2008	1	-	-	-	100	-	-	-
2009	4	1	-	1	66.6	16.7	-	16.7
2010	1	2	1	-	25	50	25	-
2011	1	5	2	-	12.5	62.5	25	-
2012	-	5	-	-	-	100	-	-
2013	3	3	-	-	50	50	-	-
2014	1	9	-	-	10	90	-	-
2015	5	9	1	-	33.3	60	6.7	-
2016	2	7	-	-	2.3	77.7	-	-
2017	1	3	1	1	16.6	50	16.6	16.6
2018	2	7	3	-	16.6	58.3	25	-
2019	3	9	-	-	25	75	-	-
2020	1	4	1	-	16.6	66.6	16.6	-
Toplam	29	77	19	2	-	-	-	-

Çalışmaların yayım yıllarına ilişkin veriler incelendiğinde özellikle 2002 yılı (f=13), 2014 yılı (f=10), 2015 yılı (f=15), 2018 yılı (f=12) ve 2019 yıllarında (f=12) bilimsel çalışmaların daha fazla olduğu görülmektedir. Bilimsel çalışmaların en az olduğu yıllar ise 1999 (f=1), 2001 (f=1), 2006 (f=1), 2008 (f=1)'dir. Konu tez olarak en fazla 2015 yılında (f=5), makale olarak 2014 (f=9), 2015(f=9) ve 2019 (f=9) yıllarında, bildiri olarak 2002 (f=12) yılında çalışılmıştır.

Tablo 2*Çalışmaların Amacına İlişkin Analiz Sonuçları**N:127*

Sıra No	Neden	Frekans (f)
1	Okul Yöneticisi Seçme, Yetiştirme ve Atamaya İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi	35
2	Okul Yöneticisi Seçme ve Atamada Ulusal Standartlar Belirlenmesi	26
3	Okul Müdürlerinin Görev, Yetki ve Sorumluluklarının İncelenmesi	19
4	Okul Yöneticiliğine İlişkin Yönetmeliklerin Değerlendirilmesi	18
5	Okul Yöneticiliğine Atama Sistemlerinin Yönetim Süreçlerine Etkisinin Belirlenmesi	9
6	Okul Yöneticisi Görevlendirmenin Değerlendirilmesi	3
7	Okul Yöneticilerinin Mesleki Gelişimlerinin İncelenmesi	3
8	Okul Yöneticiliğinde Meslekleşme Sorununun İncelenmesi	2
9	İnsan Kaynakları Yönetimi İlkelerine Göre Okul Yöneticiliğinin Betimlenmesi	2
10	Özel Okul Müdürü Yeterliklerine İlişkin Yetiştirme Programının Etkililiğinin Belirlenmesi	2
11	Yönetici Yeterlilikleri Değerlendirme Ölçütlerinin Belirlenmesi	2
12	Göreve Yeni Başlayan Okul Yöneticilerinin Karşılaşacakları Sorunların Belirlenmesi	2
13	Şura Kararları ile Yönetmelik Uyumunun Karşılaştırılması	1
14	Okul Yöneticisi Seçmede Meritokrasi Etkisinin İncelenmesi	1
15	2023 Vizyon Belgesinde Yer Alan Kararların Değerlendirilmesi	1
16	Eğitim Yönetiminde Uygulanan Politikaların Değerlendirilmesi	1
Toplam		127

Çalışmaların amacına ilişkin sonuçlar incelendiğinde; okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve atamaya ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi (f=35), okul yöneticisi seçme ve atamada ulusal standartlar belirlenmesi (f=26), okul müdürlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının incelenmesi (f=19), okul yöneticiliğine ilişkin yönetmeliklerin değerlendirilmesi (f=18) amaçlarının ön plana çıkan amaçlar olduğu görülmüştür. Şura kararları ile yönetmelik uyumunun karşılaştırılması (f=1), okul yöneticisi seçmede meritokrasi etkisinin incelenmesi (f=1), 2023 vizyon belgesinde yer alan kararların değerlendirilmesi (f=1) amaçları ise en az çalışma gerçekleştirilen amaçlar olduğu görülmüştür.

Tablo 3*Çalışmaların Konu Dağılımına İlişkin Analiz Sonuçları**N:127*

Tema	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Okul Yöneticisi Seçimine İlişkin	60	47.2
Okul Yöneticisi Yetiştirmeye İlişkin	57	44.9
Okul Yöneticisi Geliştirmeye İlişkin	10	7.9
Toplam	127	100

Çalışmaların okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirmeye ilişkin dağılımları incelendiğinde, okul yöneticisi seçme (%47.2) ve okul yöneticisi yetiştirme (%44.9) konularının çalışmalara daha fazla konu edildiği görülmüştür. Okul yöneticisi geliştirmeye (%7.9) ilişkin konuların genel oran içerisindeki çalışmalara çok daha az konu edildiği görülmüştür.

Tablo 4*Çalışmaların Yayımlandıkları/Sunuldukları Yer Dağılımına İlişkin Analiz Sonuçları*

N:127

Çalışmalar	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Fakülte Dergisi	Enstitü Dergisi	İndeksli Dergiler	Kongre-Forum	Sempozyum	Rapor	Toplam
Tez	16	13	-	-	-	-	-	-	29
Makale	-	-	16	8	53	-	-	-	77
Bildiri	-	-	-	-	-	5	14	-	19
Rapor	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Toplam	16	13	16	8	53	5	14	2	127

Çalışmaların yayımlandıkları/sunuldukları yer dağılımına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, tezlerin genellikle üniversitelerin sosyal bilimler enstitüsü ile eğitim bilimleri enstitüsünde yayımlandıkları, makalelerin ise fakülte ve enstitü dergileri ile indeksli dergilerde yayımlandıkları görülmektedir. Tablo 4'deki sonuçlara göre incelenen tezlerin çoğunun sosyal bilimler enstitüsünde yayımlandığı görülürken (f=16), makalelerin ise daha çok indeksli dergilerde (f=53) yayımlandığı görülmektedir. Bildirilerin yayımlarında/sunumlarında ise sempozyumların (f=14) daha fazla tercih edildiği görülmüştür.

Tablo 5*Makalelerin Yayımlandığı Dergilere İlişkin Analiz Sonuçları*

Sıra No	Çalışmanın Yayımlandığı Yer	Frekans (f)	Yüzdellik (%)
1	Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi	6	8.21
2	Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	2	2.73
3	Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi	1	1.36
4	Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi	3	4.08
5	Kuramsal Eğitimbilim Dergisi	3	4.08
6	Kastamonu Eğitim Dergisi	1	1.36
7	Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2	2.73
8	Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	3	4.08
9	Turkish Journal of Educational Studies	3	4.08
10	M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi	2	2.73
11	Electronic Turkish Studies	1	1.36
12	Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi	1	1.36
13	Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	2	2.73
14	Milli Eğitim Dergisi	4	5.44
15	Turkish Studies	3	4.08
16	Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi	2	2.73
17	Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi	1	1.36
18	Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi	2	2.73
19	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2	2.73
20	Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1	1.36
21	On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2	2.73
22	Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	1.36
23	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	1.36
24	Education Sciences	1	1.36
25	Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi	1	1.36

26	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	3	4.08
27	Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	1	1.36
28	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	1.36
29	Journal of Social Sciences and Education	1	1.36
30	Sakarya University Journal of Education	1	1.36
31	Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	4	5.44
32	Kahramanmaraş Sütçüimam Üni. Sosyal Bilimler Dergisi	1	1.36
33	Eğitim ve Bilim	2	2.73
34	E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi	1	1.36
35	Eğitim ve Teknoloji	1	1.36
36	International Journal of Social Sciences and Education Research	1	1.36
37	Black Sea Journal of Public and Social Science	1	1.36
38	Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi	1	1.36
39	Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1	1.36
40	Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	1	1.36
41	Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry	1	1.36

Makalelerin yayımlandığı yer değişkenine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, araştırmaların 41 farklı dergide yayımlandığı, bu dergiler içinde birden fazla yayım yapan dergiler içerisinde Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi (%8.21), Milli Eğitim Dergisi (%5.44) ve Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (%5.44) ön plana çıkan dergiler olduğu görülmüştür. Dergilerin 23'ünde (%1.36) ise birer makalenin yayımlandığı görülmüştür.

Tablo 6

Bildirilerin Sunulduğu/ Yayımlandığı Yere İlişkin Analiz Sonuçları

Sıra No	Bildirilerin Yayımlandığı Yer	Frekans (f)	Yüzdellik (%)
1	Sempozyum	14	73.68
2	Ulusal Kongre	3	15.78
3	Uluslararası Kongre	1	5.26
4	Uluslararası Forum	1	5.26

Bildirilerin sunulduğu/yayımlandığı yer değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde, bildirilerin sempozyum, ulusal kongre, uluslararası kongre ve uluslararası forumun tercih edildiği görülmüştür. Bildirilerin büyük bir çoğunluğunun sempozyumda (%73.68) sunulup-yayımlandığı görülmüştür. Bildirilerin en az sunulup-yayımlandığı yerin ise, uluslararası forum (%5.26) olduğu görülmüştür.

Tablo 7*Tezlerin Yayımlandığı Üniversite/Enstitüye İlişkin Analiz Sonuçları*

Sıra No	Tezin Yayımlandığı Üniversite/Enstitü	Frekans (f)		Yüzdellik
		Yüksek Lisans	Doktora	
1	Okan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	3	-	10.34
2	İnönü Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	-	1	3.44
3	Uşak Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	2	-	6.89
4	Siirt Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	-	3.44
5	Fırat Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2	1	10.34
6	Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	-	3.44
7	Bahçeşehir Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	-	3.44
8	Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	2	-	6.89
9	Eskişehir Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	-	1	3.44
10	Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	1	6.89
11	Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	-	3.44
12	Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	-	3.44
13	Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	-	3.44
14	Marmara Üniv.- İst. Sabahattin Zaim Üniv. Ortak Y.L.P.	3	-	10.34
15	Gaziantep Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	-	3.44
16	Beykent Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	-	3.44
17	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	-	3.44
18	Fatih Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	-	3.44
19	Zirve Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü	1	-	3.44
20	Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	-	3.44

Tezlerin yayımlandığı üniversite/enstitü değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde, tezlerin 20 farklı üniversitede yayımlandığı, bu üniversiteler içinde Okan Üniversitesi (%10.34), Fırat Üniversitesi (%10.34) ve Marmara Üniversitesi- İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde (%10.34) yayım sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Tezlerin dördünün doktora, 25'inin yüksek lisans tezi olarak hazırlandığı görülmüştür.

Tablo 8*Araştırma Yürütücülerinin Cinsiyetine İlişkin Analiz Sonuçları**N:127*

Cinsiyet	Tez	Makale	Bildiri	Frekans (f)	Yüzdellik (%)
Kadın	11	7	1	19	15.2
Erkek	18	46	11	77	61.6
Kadın-Erkek Birlikte	-	22	7	29	23.2

Çalışmalardaki araştırmacıların cinsiyetine ilişkin veriler incelendiğinde, çalışmaların kadın, erkek, kadın-erkek araştırmacılar tarafınca gerçekleştirildiği görülmüştür. Erkek araştırmacıların yaptığı çalışma oranının (%61.6), kadın araştırmacıların yaptığı çalışma oranından (%15.2) fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 9*Çalışmaların Yöntem ve Desenine/Modeline İlişkin Analiz Sonuçları*

N:127

Yöntem	Çalışma Deseni/Modeli	Frekans (f)				Yüzdeler				Toplam
		(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)	
Nicel	Tarama	9	5	3	0	52.9	29.5	17.6	-	17
	Olgubilim	5	22	0	0	18.5	81.5	-	-	
	Durum Çalışması	5	14	1	0	25	70	5	-	
Nitel	Belge Doküman İncelemesi	5	27	14	2	10.4	56.2	29.2	4.2	108
	Meta sentez	0	1	0	0	-	100	-	-	
	Tarama	3	8	1	0	25	66.6	8.4	-	
Karma		2	0	0	0	100	-	-	-	2
Toplam		29	77	19	2					127

Çalışmaların yöntem ve desenlerine/modellerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, bilimsel araştırmalarda nitel, nicel, karma yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Bilimsel araştırmalarda daha çok nitel yöntemlerin (f=108) kullanıldığı; nitel yöntemlerde belge doküman incelemesi (f=48) ve olgubilim (f=27) desenlerinin daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Nicel yöntemlerle gerçekleştirilen çalışmalarda ise tarama modelinin (f=17) kullanıldığı görülmüştür. Karma yöntem(f=2) ile gerçekleştirilen çalışmaların ise en az çalışma gerçekleştirilen yöntem olduğu görülmüştür.

Tablo 10*Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına İlişkin Analiz Sonuçları*

Veri toplama Aracı	Frekans (f)				Yüzdeler			
	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)
Yapılandırılmış Görüşme Formu	-	1	-	-	-	100	-	-
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	6	36	1	-	14	83.6	2.4	-
Açık Uçlu Görüşme Formu	1	2	5	-	12.5	25	62.5	
Belge Doküman İncelemesi	10	32	12	2	17.9	57.1	21.5	3.5
Anket	11	6	1	-	61.2	33.3	5.5	-
Ön Test- Son Test	1	-	-	-	100	-	-	-
Toplam	29	77	19	2				

Çalışmaların veri toplama araçlarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, çalışmalarda altı farklı veri toplama aracının kullanıldığı görülmektedir. Veri toplama aracı olarak en fazla belge doküman incelemesinin (f=56) kullanıldığı görülmüştür. En az kullanılan veri toplama araçlarının ise açık uçlu görüşme formu (f=1) ve Ön Test- Son Test (f=1) olduğu görülmüştür.

Tablo 11*Çalışmaların Örneklem Belirleme Yöntemine İlişkin Analiz Sonuçları*

Örneklem Seçme Yöntemi	Frekans (f)				Yüzdelerik (%)				
	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)	
Tesadüfi (Random) Örnekleme	10	3	3	-	62.5	18.75	18.75	-	
Nicel Uygun Örnekleme Yöntemi	1	1	-	-	50	50	-	-	
Yansız Örnekleme Yöntemi	-	1	-	-	-	100	-	-	
Amaçlı Örnekleme Yöntemi	Maksimum Çeşitlilik Örneklemesi	7	22	-	-	24.2	75.8	-	-
	Aşırı ve Aykırı Durum Örneklemesi	-	1	-	-	-	100	-	-
	Kolay Ulaşılabilir Örnekleme	4	12	-	-	25	75	-	-
	Ölçüt Örnekleme	3	6	-	-	33.3	66.7	-	-
	Tesadüfi Örnekleme	-	3	-	-	-	100	-	-
	Tipik Durum Örneklemesi	-	1	-	-	-	100	-	-
Olasılık Temelli Örnekleme Yöntemi	1	-	-	-	100	-	-	-	

Çalışmaların örneklem belirleme yöntemine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, nitel ve nicel örneklem yöntemlerinin kullanıldığı, nitel çalışmalarda amaçlı örneklem yönteminin (f=59) ön plana çıktığı, amaçlı örneklem yöntemi içerisinde ise maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin (f=29) daha fazla kullanıldığı görülmüştür. Nicel çalışmalarda ise tesadüfi örnekleme yönteminin (f=16) daha fazla kullanıldığı görülmüştür. En az kullanılan örneklem yöntemi nicel çalışmalarda yansız örneklem olurken (f=1), nitel çalışmalarda tipik durum örnekleme (f=1) ve çok aşamalı küme örnekleme (f=1) olduğu görülmüştür.

Tablo 12*Çalışmaların Örneklem/Çalışma Grubuna İlişkin Analiz Sonuçları*

Örneklem/Çalışma Grubu	Frekans (f)				Yüzdelerik (%)			
	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)	(Tez)	Makale	Bildiri	Rapor)
Okul Müdürü	2	13	1	-	12.5	81.25	6.25	-
Müdür Yardımcısı ve Öğretmen	-	1	-	-	-	100	-	-
Okul Yöneticileri	7	2	4	-	53.8	15.4	30.8	-
Müdür ve Md. Yardımcısı	1	13	-	-	7.2	92.8	-	-
Müdür Yardımcısı	1	-	-	-	100	-	-	-
Öğretmen	-	2	-	-	-	100	-	-
Veli	-	1	-	-	-	100	-	-
Okul Yöneticileri ve Öğretmen	5	9	1	-	33.3	60	6.7	-
Akademisyen	-	1	-	-	-	100	-	-
Sendika Yöneticisi, Okul Yöneticileri ve Maarif Müfettişi	-	1	-	-	-	100	-	-
Doktora Öğrencileri	-	1	-	-	-	100	-	-
Uzman	-	1	-	-	-	100	-	-
Yönetici, Öğretmen ve Uzman	1	-	-	-	100	-	-	-

Öğretim Elemanı, MEB Merkez Teşkilatı Yöneticisi, MEM Yöneticisi, Okul Yöneticisi ve Eğitim Müfettişi	1	-	-	-	100	-	-	-
Akademisyen, Okul Yöneticisi ve Öğretmen	1	-	-	-	100	-	-	-

Çalışmaların örneklem/çalışma grubuna ilişkin sonuçlar incelendiğinde, farklı örneklem gurupları ile çalışıldığı, bu guruplar içerisinde en fazla okul müdürleri ile çalışıldığı, okul müdürlerini ise müdür yardımcıları ve öğretmenlerin takip ettiği görülmektedir. Diğer paydaşların (akademisyen, sendika yöneticileri, maarif müfettişleri...) örneklem/çalışma grubu olarak kullanıldığı araştırmaların genel tablo içinde çok daha az olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de 1999-2020 yılları arasında okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirme alanında yapılan bilimsel çalışmaların kavramsal ve yöntemsel açıdan analizini gerçekleştirmek amacıyla yapılan bu araştırmada, 29 tez, 77 makale, 19 bildiri, 2 rapor olmak üzere toplam 127 çalışma incelenmiştir. İncelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar, benzer araştırma bulguları ile tartışılarak yorumlanmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre yapılan analizlerde, okul yöneticiliği alanına ilişkin araştırmaların 1999 yılından 2020 yılına doğru gidildikçe artış gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışmaların genellikle 2015, 2018 ve 2019 yıllarında yoğunlaştığı görülmüştür.

Çalışmaların amacına ilişkin sonuçlara bakıldığında; araştırmaların çoğunlukla okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve atamaya ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi, okul yöneticisi seçme ve atamada ulusal standartlar belirlenmesi, okul müdürlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının incelenmesi, okul yöneticiliğine ilişkin yönetmeliklerin değerlendirilmesi amacına yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaların konu dağılımına ilişkin sonuçlarında da okul yöneticisi seçme ve okul yöneticisi yetiştirmeye ilişkin çalışmaların birbirine yakın oranlarda gerçekleştirildiği, okul yöneticisi geliştirmeye ilişkin çalışmaların genel oran içerisinde çok daha az olduğu görülmüştür.

İncelenen çalışmalardan tezlerin, genellikle sosyal bilimler ve eğitim bilimleri enstitülerinde hazırlandıkları, makalelerin ise 41 farklı dergide yayımlandığı, bu dergilerden “Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi”, “Milli Eğitim Dergisi” ve “Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi” nin yayın yoğunluğu açısından öne çıktığı, araştırmacıların yayın için çoğunlukla indeksli dergileri tercih ettikleri belirlenmiştir. Bildirilerin sunumunda ise sempozyum, ulusal ve uluslararası kongreler ile uluslararası forumlar tercih edilmiş, ancak yoğunluğun uluslararası sempozyumlarda gerçekleştiği tespit edilmiştir.

İncelenen tezlerden 4’ü “doktora”, 25’i ise “yüksek lisans” tezidir. Bu tezler, 20 farklı üniversitede hazırlanmış olup, yoğunluğun; Okan, Fırat, Marmara ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitelerinde olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre çalışmaların, genellikle erkek araştırmacılar tarafından gerçekleştirildiği, araştırmaların; nitel, nicel ve karma yöntem ile gerçekleştirilmiş olmasıyla birlikte büyük çoğunluğunun nitel yöntemlerle gerçekleştiği, veri toplama aracı olarak daha çok belge doküman incelemesinin kullanıldığı, örneklem belirlemede; nitel çalışmalar için maksimum çeşitlilik amaçlı örnekleme yönteminin, nicel çalışmalar için ise tesadüfi örnekleme yönteminin daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir.

Araştırmalarda, farklı örneklem gurupları ile çalışılmış olmasına rağmen, daha çok okul yöneticileri ve öğretmenlerin katılımcı olarak yer aldıkları, akademisyen, sendika yöneticileri, maarif müfettişleri gibi ilgili guruplara daha az yer verildiği görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar literatürdeki benzer araştırma bulguları ile karşılaştırıldığında; Saban vd. (2010) tarafından eğitim bilimi alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analizini konu edinen çalışmada; erkek araştırmacıların, kadın araştırmacılardan daha fazla olduğu, Tatlı & Adıgüzel (2012) tarafından, Türkiye’de karşılaştırmalı eğitime ilişkin lisansüstü tezlerin çok boyutlu incelendiği çalışmada, bu konuda doktora düzeyinde tezlerin daha az olduğu, Saban vd. (2010) tarafından yapılan araştırmada, çalışmaların büyük çoğunluğunun nitel yöntemlerle gerçekleştirildiği, daha çok durum çalışması deseni ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanıldığı, verilerin yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplandığı bulguları, bu araştırma bulguları ile benzerlik gösterirken; Gökçek vd. (2013), Sert vd. (2012), Çiltaş (2012), Göktaş vd. (2012), Selçuk vd. (2014), Şimşek vd. (2009), Arık ve Türkmen (2009) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda ise çalışmaların çoğunlukla nicel yöntemlerle gerçekleştirildiği bulguları farklılık göstermektedir.

Yapılan literatür taramasında, Karadağ’ın (2009), eğitim bilimleri alanında hazırlanan doktora tezlerini incelediği araştırmada, tezlerin büyük çoğunluğunun eğitim yönetimi ile eğitim programları ve öğretim alanlarında yapıldığı belirlenirken, Gökçek ve diğerlerinin (2013), 2003-2012 yılları arasında Türkiye’ de eğitim bilimleri alanında karma yöntem ile gerçekleştirilen araştırmaların, eğitim yönetimi alanında gerçekleştirildiği sonucu elde edilmiştir.

Bu bulgular dikkate alındığında; okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve geliştirme alanında yapılan bilimsel çalışmaların, genellikle uygulamadaki politik durumu eleştiren nitelikte olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Zira okul yöneticiliğinin; bilimsel çevrede uzun zamandır tartışılmasına rağmen hâlâ bir uzmanlık mesleği haline gelmemiş olması, “Meslekte asıl olan öğretmenliktir” anlayışının devam etmesi ve okul yöneticiliğinin ek bir görev olarak görülmesi, bilimsel bakış açısı ile politik bakış açısı arasında farklılık yaratmaktadır, dolayısıyla bu durum da sürekli bilimsel araştırmalara konu olmaktadır.

Bu bulgu ve sonuçlara dayalı olarak; son 21 yıllık dönemde yapılan bilimsel çalışmalarda da ısrarla vurgulanan ve sürekli tekrar edilen bulgu ve sonuçlar dikkate alınarak, bu sonuçların uygulama alanına yansıtılması, araştırmalarda belirtildiği gibi okul yöneticiliğinin artık bir uzmanlık mesleği haline getirilmesi, seçiminden yetiştirilmesine, görevlendirilmesinden değerlendirilmesine kadar her aşamasının belli liyakat ölçütlerine göre gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Yine bu bağlamda, belirtilen dönemde yapılan bilimsel çalışma bulgu ve sonuçları ile uygulamadaki yasal düzenlemeler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar da yapılabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'dan 23.08.2021 tarih ve 2021/15-21 sayılı kararı ile etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Arık, R. S. & Türkmen, M. (2009). Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi. *I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Aslanargun, E. (2011). Türkiye’de okul yönetimi ve atama yönetmelikleri. *Education Sciences*, 6 (4), 2646-2659.
- Atalay-Mazlum, A. (2018). Milli Eğitim sisteminde yönetici görevlendirme sorunsalı: hukuksal açıdan değerlendirme. Y. Karaman Kepenekci & P. Taşkın (Haz/Ed.) *Prof. Dr. Emine AKYÜZ’e Armağan Akademisyenlikte 50 Yıl*. (s. 559-569). Pegem A.
- Ayral, M. (2016). Okul müdürü yetiştirmede 2015: sorunlar ve gelecek. A. Aypay (Ed.), *Türkiye’de eğitim yöneticiliği ve maarif müfettişliği* (s. 113-144). PegemA
- Balcı, A. (2002). *Türkiye’de eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi*. 21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 16-17 Mayıs 2002, Ankara.
- Baş, E. (2016). *Okul yöneticilerinin yönetici görevlendirme yönetmeliğine ilişkin görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bozkurt, C. & Bellibaş, M. Ş. (2016). Administrators’ and teachers’ perceptions regarding the selection method and qualifications of school administrators. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 6 (1), 46-74
- Can, T. E. (2014). *Eğitim kurumları yönetici atama-yer değiştirme usul ve kriterleri ile ilgili yönetici görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Uşak). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Cemaloğlu, N. (2005). Türkiye de okul yöneticisi yetiştirme ve istihdamı var olan durum, gelecekteki olası gelişmeler ve sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2). 249-274.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Routledge Falmer, London.
- Çelik, V. (2002). *Eğitim yöneticisi yetiştirme politikasına yön veren temel eğilimler*. 21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 16-17 Mayıs 2002, Ankara.
- Çiltaş, A. (2012). 2005-2010 yılları arasında matematik eğitimi alanında Türkiye’de yapılan yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının içerik analizi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(7), 211-228.
- Darling-Hammond, L., LaPointe, M., Meyerson, D., Orr. M. T., & Cohen, C. (2007). *Preparing School Leaders for a Changing World: Lessons from Exemplary Leadership Development Programs*. Stanford, CA, Stanford University, Stanford Educational Leadership Institute.
- Dayıoğlu, Ş. (2015). *Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullara yönetici atama kriterleri konusunda okul yöneticilerinin görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Ankara). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Forster, N. (1995). The analysis of company documentation. In C. Cassell and G. Symon (Eds.), *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*. Sage.
- Gökçek, T., Babacan, F.Z., Kangal, E., Çakır, N. & Kül, Y. (2013). 2003-2012 yılları arasında türkiye’de karma araştırma yöntemiyle yapılan eğitim çalışmalarının analizi. *International Journal of Social Science*, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1655>. 6(7): 435-456.

- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., & Reisoğlu, İ. (2012). Educational technology research trends in turkey: a content analysis of the 2000-2009 decade. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 191-196.
- Huber, S. G. (2004). *Preparing School Leaders for the 21st Century*. CRC Press.
- Işık, H. (2013). Okul müdürlerinin yetiştirilmelerinde yeni bir model önerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 : 206-211
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49-71.
- Keman, F.Y. (2019). *Göreve yeni başlayan okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniveristesi, İstanbul). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Konan, N., Çetin, R.B. & Yılmaz, S. (2017). Okul müdürü görevlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 147-160.
- Korkmaz, M. (2005). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi: sorunlar çözümler ve öneriler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 237-252.
- Memduhoğlu, H. B. (2007). Türk eğitim sisteminde okulların yönetimi ve okul yöneticilerinin yetiştirilmesi sorunsalı, *Milli Eğitim Dergisi*, 176.
- Memduhoğlu, H.B. (2017). Yönetim düşüncesinin evrimi ve yönetişim. H.B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz (Ed.). *Yönetimde yeni yaklaşımlar*. Pegem Akademi
- Ministry of Education, Finland (2007). *Improving School Leadership, Finland Country Background Report*, Department for Education and Science Policy, Publications of the Ministry of Education Finland. (www.oecd.org/edu/schoolleadership ;20 Kasım 2020 tarihinde erişilmiştir).
- Moos, L., Johansson, O. & Day, C. (Eds.). (2011). *How School Principals Sustain Success over Time: International Perspectives*, 14. Springer.
- Okçu, V. (2011). Türkiye’de okul yöneticilerinin yetiştirilmesi ve atanmasına ilişkin mevcut durum, beklentiler ve öneriler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 244-266.
- Oyman, N. & Turan, S. (2014). Yeni atanan okul yöneticilerinin okul müdürlüğüne hazırlık ve yetiştirilme programlarına ilişkin düşünceleri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1 (1).
- Öz, H. (2019). Veri temelli okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve görevlendirme modeli. *Journal of Social Sciences and Education*, 2(2), 311-334.
- Özmen, F. (2002). *Okul müdürlerinin yetiştirilmesi-gelişmiş ülkelerdeki uygulamalardan örnekler*. 21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 16-17 Mayıs 2002, Ankara.
- Özmen, F. & Kömürlü, F. (2010). Eğitim örgütlerine yönetici seçme ve atamada yaşanan sorunlar ve yönetici görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 25-33.
- Pelit, A. (2013). *Okul yöneticilerinin yetiştirilmesine ve atanmasına ilişkin benimsenen modellerin karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Recepoglu, E. & Kılınc, A. Ç. (2014). Türkiye’de okul yöneticilerinin seçilmesi ve yetiştirilmesi, mevcut sorunlar ve çözüm önerileri. *Electronic Turkish Studies*, 9 (2), 1817-1845.
- Saban, A.,Eid-Koçbeker, B.N., Saban, A., Alan, S., Doğru, S., Ege, İ., Arslantaş, S., Çınar, D. & Tunç, P. (2010). Eğitim bilim alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 125-142.

- Seçkin, T. (2019). *Okul müdürü görevlendirmelerinde esas alınan kriterlere ilişkin okul müdürlerinin görüşleri*.(Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul) Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Selçuk, Z., Palancı M., Kandemir, M. & DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve Bilim Dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*. Cilt:39, Sayı:173.
- Sert, G., Kurtoglu, M., Akıncı, A. & Seferoğlu, S. S. (2012). Öğretmenlerin teknoloji kullanma durumlarını inceleyen araştırmalara bir bakış: bir içerik analizi çalışması. *Akademik Bilişim*, 1-3 Şubat 2012 / Uşak Üniversitesi, UŞAK.
- Süngü, H. (2012). Türkiye, Almanya, Fransa ve İngiltere’de okul müdürlerinin atanması ve yetiştirilmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 2(1), 33-48.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Uysal, Ö., Kobak, K., Berk, C., Kılıçer, T., & Çiğdem, H. (2009). İkiyüzyıllarda Türkiye’deki eğitim teknolojisi araştırmalarında gözlenen eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 115-120.
- Şişman, M. (2012). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar*. Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Şişman, M. & Turan, S. (2002). Dünyada eğitim ve yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-26.
- Taş, A. & Önder, E. (2010). 2004 yılı ve sonrasında yayınlanan eğitim kurumları yöneticilerinin atama ve yer değiştirmelerine ilişkin yönetmeliklerin karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(12), 171-185.
- Tatlı, S. & Adıgüzel, O. C. (2012). Türkiye’deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 143-150.
- Türkmenoğlu, G. & Bülbül, T. (2015). Okul yöneticilerinin göreve geliş biçimlerinin okul kültürüne yansımaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 526-549.
- Türkoğlu, D. (2016). *Türkiye’de eğitim sisteminin yönetsel yapısı ve eğitim yöneticisi yetiştirme sürecinin tarihsel gelişimi*. (Doktora Tezi, Malatya İnönü Üniversitesi, Malatya). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Värri, K. & Alava J. (2005) *School Management Training Country Report*, Finland HEAD Country Report.
- Vural, A. (2009). *İlköğretim okulu yöneticilerinin seçiminde kullanılan ölçütler ile ilgili yönetici ve öğretmen algıları*. (Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul) Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yavaş, T., Aküzüm, C., Tan, Ç. & Uçar, M.B.(2014). Günümüz okul müdürlerinin yeterliklerine yönelik veli görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(8), 123-137.
- Yıldız, B.(2020). *Türkiye’de okul yöneticisi yetiştirme atama sistemi ve uygulamalarına yönelik görüşler*.(Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi, Siirt). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yüksek Öğretim Kurulu (2021). Yüksek öğretim bilgi yönetim sistemi. <<https://istatistik.yok.gov.tr/>> adresinden 01.01.2021 tarihinde ulaşılmıştır.

İletişim/Correspondence

Öğretim Görevlisi (Doktorant) Serdar Bozan
 serdarbozan@artuklu.edu.tr
 Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin
Doç. Dr. Sevim ÖZTÜRK
 sevim.ozturk@inonu.edu.tr
 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya